

**HONVÉDELMI MINISZTERIUM
KATONAI ÉS TÁRSADALMI KAPCSOLATOK
FŐOSZTÁLY**

Nyt. szám: 1080-3/2019

Jóváhagyom!

Budapest, 2019. április - n

Szabó István

honvédelmi államtitkár

S T R A T É G I A

a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség

katonai hagyományőrzéssel összefüggő feladatairól

Felterjesztem!

Budapest, 2019. április - n

Szűcs Lóránd ezredes

főosztályvezető

I. Hagyományok, hagyományőrzés, katonai hagyományőrzés

Hagyományon általában az elődeinktől reánk maradt, tudatosan ápolt szellemi javakat, szokásokat értjük, azok dinamizmusával, életkormányzó erejével. Ennek megfelelően a hagyományőrzés célja a múlt hiteles megjelenítése, követendő múltjának bemutatása annak érdekében, hogy a példák pozitív cselekvésre sarkallják a társadalmat, és annak alrendszereként a haderőt, elősegítve a kitüntetett hazafias erények érvényre jutását. Ez elhivatottságot, belső azonosulást feltételez az ezt művelő személyek és szervezetek részéről, függetlenül attól, hogy milyen motivációjú („zsoldos”, „harcos” vagy ezek valamilyen keveredése) és korszakbeli katonát jelenít meg, úgy a szorosán vett katonai tevékenység, mint a hadiéletmód vonatkozásában.

Ennek külső megjelenése, ha a hagyományt őrző személy úgy jelenik meg, és úgy viselkedik, mint a megjelenített elődök. Kijelenthetjük, hogy mind a katonai morál erősítésében (befelé irányulva), mind a honvédség és társadalom kapcsolatában (kifelé irányulva) kiemelt jelentősége van a hagyományoknak, a hagyományok értékátadó megjelenítésének.

Hagyománya csak annak lehet, ami egykor ténylegesen volt, csak azt lehet őrizni. Amennyiben egy adott élethelyzetre nincsen hagyomány, akkor – de csak ha bebizonyosodik, hogy tényleg nincsen ilyen – a hagyomány szellemisége kell, hogy vezessen a megfelelő viselkedésmód megtalálásában.

Kiemelten fontos, hogy a katonai hagyományőrzést el kell választani más, hozzá részben hasonlóan megjelenő tevékenységektől.

A katonai hagyományőrzés lelki és szellemi alapjai magukban foglalják a megjelenített korszakkal és karakterrel kapcsolatos

- érzelmi elköteleződést, tudatot, valamint
- az abból fakadó cselekvést.

Ugyanakkor, mivel, akármennyire is rendelkezik a katonai hagyományőrző a fenti tudattal, lényegileg (szubsztanciálisan) mégsem válhat az általa megjelenített személlyé (hiszen az egy korábbi korban élt, amely objektíve nem hozható vissza), így ezt a tudattartalmat kifelé a gyakorlati katonai hagyományőrzés három fő elemét és értékmérőjét képező módon jelenítheti meg:

- „nézz ki úgy,” mint a történelem katonái (egyenruhád, felszerelésed, fegyverzeted legyen hiteles, teljes és ápolt),
- „tudd azt,” amit ők (ismerd az alaki mozgásokat, fegyverfogásokat),
- „viselkedj úgy,” mint ők (legyél fegyelmezett, ha egyenruhában vagy).

Ha e kettő plusz három dolog együttesen megjelenik egy katonai hagyományörzőnél, vagy hagyományörző csoportnál, akkor beszélhetünk hiteles, értékmegjelenítő hagyományörzésről. Ha valamely része hiányzik, akkor, jobb esetben tökéletesedésre szoruló tevékenységről, rosszabb esetben – ha nincsen igény a fejlődésre – történelemhamisításról, katonaelődeink megcsúfolásáról van szó.

A tárcsa számára különböző relevanciával bíró tevékenységek osztályozása – nem tagadva ezzel, hogy a civil, a hagyományörzést inkább „mozgalomként” felfogó személyek értékrendje, prioritásai ettől eltérhetnek – az 1. sz. mellékletben található. A Magyar Honvédség számára a katonai hagyományörzésben relevánsan megjelenítendő korszakok rövid elemzése a 2. sz. mellékletben található.

II. Civil környezet, annak kezelése

A társadalmi keretek közötti civil katonai hagyományörző tevékenység adminisztratív szabályozására a tárcának jelenleg nincs hatásköre, ilyen jogosultságok megjelenése nem valószínű, ennek megfelelően a katonai hagyományörzést célul kitűző civil szervezetek az egyesületekre vonatkozó jogszabályok alapján végzik tevékenységüket. Ugyanakkor megfigyelhető, hogy a civil társadalom a katonai hagyományörző tevékenységet végzőket azonosítja a katonákkal.

A civil katonai hagyományörző egyesületek világában jelenleg néhány nagyobb csoportosulás mellett, jelentős számú kisebb egyesület működik, különböző anyagi és szakmai háttérrel. Ennek eredményei a felszerelésben és felkészültségben megmutatkozó jelentős különbségek. Az egyesületek tagsága szívből elkötelezett a hagyományörzés ügye iránt, saját anyagi forrásaikkal járulnak hozzá az egyesületek működéséhez, ugyanakkor szemléletmódjuk gyakran messze áll a múlt vagy jelen katonáitól, több esetben tapasztalható, hogy ideológiával, szellemi javakkal helyettesíthetőnek vélik a szakmaiságot és alaposságot.

Ez a gyakorlatban azt jelenti, míg egyes csoportok szinte minden apró részletben a megjelenített korszak katonájának öltözeti-, alaki- és viselkedéskultúrájával rendelkeznek, mások a legalapvetőbb szabályok figyelmen kívül hagyásával próbálják megjeleníteni a kiválasztott korszakot, annak ellenére, hogy az elmúlt időszakban többen, több-kevesebb sikerrel megpróbálták a felszerelésbeli, illetve kiképzésbeli különbségeket csökkenteni.

Ennek megfelelően árnyalt, szervezetenként különböző megközelítés alkalmazandó. Az együttműködési hajlandóságnak megfelelően, támogatni és segíteni kell az arra érdemeseket, beleértve ebbe a feltörekvő, valamint a fiatalokat kiemelten megszólító kezdeményezéseket, ugyanakkor, végső esetben, a rendelkezésre álló eszközökkel fel is kell lépni a nyilvánvaló hiteltelenségek ellen. Másrészt, erősíteni kell a civilek önszabályozását, hogy a fentieket minél kevésbé kelljen a Honvédelmi Minisztériumnak (a továbbiakban: HM) végeznie. A cél, hogy a civil szervezetek jelentős részben önszabályozó módon képesek legyenek elérni a kívánt állapotot. Ehhez a civil egyesületek közötti információcserét is fejleszteni kell, ha szükséges, fórumok, szakmai konferenciák biztosításával. A civil szervezetek számára könnyen elérhetővé kell tenni a korabeli szabályzatokat, melyre egy interneten keresztül elérhető digitális szabályzattár a legalkalmasabb.

A HM tevékenységének arra kell irányulnia, magában foglalva a HM Szervezeti és Működési Szabályzatában foglalt feladatokat, hogy:

- biztosítsa saját katonai hagyományőrző protokoll-igényeit,
- teremtsen együttműködési lehetőséget a honvédség hagyományőrző és díszelgő kötelékei, valamint a civil hagyományőrzők között,
- támogassa a színvonalas, valamint egyértelmű fejlődést mutató csapatok tevékenységét,
- ösztönözze a civil szervezeteket a magas színvonalú tevékenység végzésére,
- segítse elő a hagyományőrzés tömegbázisának fennmaradását és bővülését, kiemelt figyelmet fordítva az ifjúságra, a honvédelmi nevelés rendszerére
- segítse elő, hogy a hagyományőrzés pozitív eredményei más területekre (toborzás, hadisírgondozás stb.) is átszűrődjenek
- amennyiben szükséges, adminisztratív és informális eszközökkel lépjen fel a súlyos szabálytalanságok, történelemhamisítások ellen.

A HM-nek és a Magyar Honvédségnek (a továbbiakban: MH) olyan tevékenységet kell folytatni, amellyel maga mellé tudja állítani a katonai hagyományőrző szervezetek minőségi, valamint egyértelműen erre törekvő elemeinek többségét annak érdekében, hogy távlati célként létrejöjjön a katonai és civil szervezetek kölcsönös előnyökre törekvő együttműködésén alapuló katonai hagyományőrzés, amely hozzájárul az MH társadalmi beágyazottságának növeléséhez, az MH munkáltató „brand” támogatásához, valamint a múlttal való élő kapcsolat kialakításához. Ennek során kiemelt figyelmet kell fordítani a HM és az MH azon célkitűzéseinek megvalósítására, amelyek célja a katonakeresztény példák megjelenítése és átadása, az értékteremtés, a hazafias nevelés, a közösségformálás, továbbá a honvédség népszerűsítése.

Fontos, hogy a katonai hagyományőrző szervezetek folyamatosan visszajelzést kapjanak tevékenységükről. A segítő szakmai tanácsadás (ahol lehetséges, tényleges, akár anyagi támogatással párosulva) a legkönnyebben és leghatékonyabban alkalmazható eszköz a minőség növelésére. Ez természetesen feltételezi a jóhiszeműséget mindkét oldal részéről – fontos a bizalmi viszony kialakítása és fenntartása az arra érdemes hagyományőrző szervezetekkel.

Tekintettel arra, hogy a civil szervezetek tevékenységére az MH-nak nincs direkt ráhatása, érdekeinek, elvárásaink érvényesítése céljából együttműködési keretmegállapodások megkötésére kell törekedni a nagyobb és/vagy fontosabb szervezetekkel. Ezen keretmegállapodások, elismerve és támogatva a honvédelmi célok megvalósulását (pl. toborzás, tartalékos szolgálat, honvédelmi táborok stb.) az MH részéről tartalmazhatnak közvetett, vagy közvetlen anyagi és logisztikai támogatást, ugyanakkor az külön szerződésben kell, hogy biztosításra kerüljön.

A katonai hagyományőrző szervezetek anyagi és logisztikai támogatására – akár pályázati, akár célzott támogatás formájában – jelenleg csak korlátozott eszközök állnak a tárca rendelkezésére. Ezek célszerű felhasználása így különösen fontos, illetve a támogatott szervezetek felé indokolt magasabb elvárások megfogalmazása is. Érvényesíteni kell a külföldi szervezetek felé a helyzetükből (magyarságuk megtartása) eredő speciális szempontokat.

Mindemellett a katonai hagyományőrzők, mint a katonai toborzás célcsoportjai, alkalmasak lehetnek tartalékos, vagy tényleges katonaként – az MH-ban rendszeresített egyenruhában, fegyverrel és felszereléssel – különböző funkciók ellátására. Az MH toborzórendszerének erre kell helyeznie a hangsúlyt, meghagyva a katonai hagyományőrzés szakmai kérdéseit a HM belső szakirányításra kijelölt szervének. Annak érdekében, hogy az MH maga mellé tudja állítani a katonai hagyományőrző szervezetek minőségi elemeinek többségét, hogy létrejöjjön a katonai és társadalmi szervezetek együttműködésén alapuló katonai hagyományőrzés – mely az MH társadalmi beágyazottságát segíti elő – fel kell használni a jelenleg is meglévő és működő helyi kapcsolatrendszert.

III. Szervezeti kérdések, társadalmi léptékű célok

A szakirányító szervnek a honvédelmi tárcán belüli, a kormányzati szervezetek közötti, valamint a civil szervezetek és azok esetleges közös fórumai metszéspontján kell állnia, átlátva, elemelve, szükség szerint koordinálva és irányítva a folyamatokat, annak érdekében, hogy:

- növekedjen a társadalomban a honvédelem ügye iránti elkötelezettség,
- erősödjön az MH pozitív megítélése a társadalomban,
- növekedjen a toborzás hatékonysága,
- erősödjön a katonai szervezetek morálja, az állomány összetartozási érzése,
- realisabb (had-) történelemszemlélet alakuljon ki a társadalomban,
- növekedjen a társadalomban a katona(h)őseink iránti érdeklődés,
- alakuljon ki újra a társadalomban (katona-) hősök kultusza,

- közeledjenek egymáshoz a katonai hagyományörző szervezetek és az MH alakulatok, legyenek közös megjelenési lehetőségeik,
- a katonai hagyományörző szervezetek kiszámítható, transzparens követelményrendszert és kapcsolódási pontokat kapjanak a Magyar Honvédséghez,
- váljon lehetővé a katonai hagyományörzés támogatására szolgáló eszközrendszer és erőforrások optimális kihasználása,
- erősödjön a katonai hagyományörző szervezetek közötti horizontális együttműködés, valamint egymás szakmai fejlődésének segítése.

Készült: 1 példányban

Egy példány: 10 lap

Ügyintéző (tel.): dr. Tóth Gergely szds. (22-437)

Kapják: 1. sz. pld.: Irrattár

1. sz. melléklet

A jelen stratégia számára elsődleges relevanciával bíró tevékenységek például:

- a hadijáték és a hozzá kapcsolódó, alakzatban történő kivonulások, hiteles felszerelésben végrehajtott menetek, emléktúrák, tábori élet hiteles megjelenítése,
- a katonai vonatkozású rendezvényeken (emléktábla avatás, tisztavatás stb.) való részvétel, ha a kivonulás legalább alegység szintű (díszőrség stb.),
- katonai vonatkozású dokumentumfilmekben való szereplés, (a dokumentumfilm tartalmazhat más filmes elemeket is),
- statikus bemutatók megtartása,
- közreműködés a honvédelmi táborok hadtörténelemmel és katonai hagyományőrzéssel kapcsolatos eseményein, ha az a bemutatandó korszaknak megfelelő egyenruhában (fegyverzettel, felszereléssel és tábori eszközökkel) történik,
- az élő történelemóra megtartása vagy abban való közreműködés, ha az az oktatott korszaknak megfelelő egyenruhában (fegyverzettel, felszereléssel és tábori eszközökkel) történik,
- a katonai témájú múzeumpedagógiai foglalkozások, amennyiben katonai hagyományőrző tevékenységet is tartalmaznak,
- az oktatási- nevelési intézmények katonai témájú foglalkozásai, amennyiben katonai hagyományőrző tevékenységet is tartalmaznak (március 15-ei rendezvény stb.).

A jelen stratégia számára mérsékelten releváns tevékenységek például:

- a katonai vonatkozású rendezvényeken való egyéni vagy csoportos részvétel, ha csak résztvevőként vannak jelen,
- a katonai hagyományőrzéssel összeegyeztethető társadalmi eseményeken, rendezvényeken nem a rendezvény részeként, csak hagyományőrző egyenruhában történő megjelenés (múzeum, színház, korszakkal összeegyeztethető koncert, történelmi-, irodalmi témájú előadások stb.),
- a magyar katonát kedvező színben megjelenítő színházi és színházi jellegű előadásban résztvevőként megjelenés,
- a nem katonai, de ahhoz közvetetten kapcsolódó vonatkozású rendezvényen egyenruhában történő megjelenés (fegyverkiállítás stb.),
- a katonai hagyományőrzéshez kapcsolódó, de önállóan megjelenő sporttevékenységek folytatása (lovaglás, vívás, sportlövészet stb.),

A jelen stratégia szempontjából kevésbé releváns tevékenységek például:

- a magánjellegű rendezvényeken egyenruhában történő megjelenés, (esküvő, születésnap, kivéve a katonai tiszteletadással történő temetés),
- a nem katonai vonatkozású, de a katonai hagyományőrzéssel összeegyeztethető rendezvényen való megjelenés,

- a nem katonai vonatkozású dokumentumfilmben részvétel,
- a katonai vonatkozású, de nem dokumentumfilmben való részvétel,
- bármely olyan egyenruhában történő megjelenés, mely öncélú és nem a katonai hagyományörzés érdekében történik,
- a nem katonai, hanem „csak” általános sportismereteket előtérbe helyező tevékenységek,

A jelen stratégia szempontjából káros tevékenységek például:

- egy korszak katonájának a történeti hitelességet súlyosan, nem szakember által is felismerhetően sértő megjelenítése, beleértve ebben neves történelmi személyiségek hiteltelen megjelenítését is,
- történelmi egyenruhában katonához nem méltó magatartás folytatása,
- politikai rendezvényen történelmi egyenruhában való megjelenés,
- szélsőséges nézeteket felvállaló rendezvényen való megjelenés.

2. sz. melléklet

A katonai hagyományok vonatkozásában vagy katonai szervezetek elődeit keresve az alapelv, hogy olyan korszakok alakulatai, neves szereplői, eseményei jelenjenek meg, mint az MH hagyományait meghatározó elemek, akik és amelyek a magyar nemzet és állam szerves fejlődésével összhangban állnak, attól nem idegenek. Visszatekintve katonai múltunkra, ennek a kritériumnak a legtöbb esetben képesek vagyunk megfelelni, hiszen példák bőséggel állnak rendelkezésre a válogatáshoz.

Amint a külföldi példák is mutatják, lehetőség van megteremteni – az elmúlt évtizedek számos politikai változása és katonai átszervezése ellenére is – a történeti folytonosságot a jelenlegi katonai alakulatok és nagy hagyományokkal rendelkező, büszke elődalakulatok között.

E megokolás alapján, összhangban az Alaptörvény rendelkezéseivel, a katonai hagyományok ápolásának és őrzésének szempontrendszeréből csak a Magyarországi Tanácsköztársaság (1919. március 21. – augusztus 1.) és a nyilas-hungarista uralom (1944. október 15. – 1945. május 9.) megjelenítését kell kivonni, a német megszállás (1944. március 19-től) és a szovjetek által Magyarországra kényszerített politikai rendszer évtizedeit (1944-1990) pedig csak korlátozott mértékben figyelembe venni.

**HONVÉDELMI MINISZTERIUM
KATONAI ÉS TÁRSADALMI KAPCSOLATOK
FŐOSZTÁLY**

E-ALÁÍRÓ ÍV